

Våler kommune

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep

0030 OSLO

Dato: 21.12.2009
Vår ref: 09/1622-4
Dere ref: 200801973-/EIE
Saksbeh. – tlf: Yngve Sætre – 62 42 43 06

Landbruks- og matdep.	
Saksnr:	200801973
Dokument:	96
Mottatt:	23 DES 2009
Saksnr:	ASR/MA/
Arkiv:	410
Kode:	Avskrift

Høring - forslag til vernehjemmel i jordloven

Vedlagt følger høringsuttalen fra Våler kommune til forslag til vernehjemmel i Jordloven.
Høringsuttalelsen ble behandlet i Næring – og miljø utvalget i Våler kommune den 15.12.09.

Med hilsen

Yngve Sætre
virksomhetsleder

Vedlegg:

27.11.2009 30242 Høring - Forslag til vernehjemmel i jordloven

Arkivsak 09/1622

Saksbehandler Yngve Sætre

SAKSGANG			
Behandles av	Møtedato	Saksnr	
Næring og miljø	15.12.2009	127/09	

Høring - Forslag til vernehjemmel i jordloven

Dokumentliste:

14.09.2009	09/8146	Landbruks- og matdepartementet	Høring - forslag til vernehjemmel i jordloven
02.12.2009	09/1042		Endringsforslag vernehjemmel Jordlova
	0		

Vedlegg:

03.12.2009 30435 Endringsforslag vernehjemmel Jordlova

SAMMENDRAG

På bakgrunn av nedbyggingen av dyrket jord i Norge har Landbruks- og matdepartementet kommet med forslag til en vernehjemmel i Jordloven. Rådmannen har ingen merknader til forslaget.

FORSLAG TIL VEDTAK

Våler kommune har ingen merknader til forslaget om en vernehjemmel i Jordloven.

15.12.2009 Næring og miljø

NM-127/09 Vedtak:

Våler kommune har ingen merknader til forslaget om en vernehjemmel i Jordloven.

SAKSFAKTA

Vi har svært lite dyrket jord i Norge sammenliknet med mange andre land. Kun 3% av Norges landareal er dyrket jord, og kun 1/3 av dette er egnet for matkornproduksjon. Dyrket jord utgjør i Norge bare 2,2 dekar pr. innbygger mot 2,7 dekar pr. verdensborger. Det har lenge vært omdisponert mye dyrket jord i Norge, i størrelsesorden 10.000-14.000 dekar årlig siden midten av 1990-tallet. Dyrka jord i Norge bygges ned i et større tempo og omfang enn vedtatte politiske målsettinger tilsier. Nedbygging av dyrket jord er et irreversibelt inngrep. Jord lagt under bygg eller asfalt kan ikke tas i bruk igjen til matproduksjon. Utbyggingspresset er størst der de beste arealene for kornproduksjon befinner seg.

Dette er en utfordrende situasjon sett på bakgrunn av blant annet forventet befolkningsvekst og økning i etterspørselen av mat både nasjonalt og internasjonalt. Innen 2030 kan vi være en million flere nordmenn og innen 2050 kan det være ni milliarder mennesker på jorden. Dette vil naturlig nok føre til et behov for økt matproduksjon i verden.

På toppmøtet i FNs organisasjon for mat og landbruk (FAO) slo FNs generalsekretær fast at matproduksjonen må økes med 50% innen 2030 dersom den økte etterspørselen skal kunne møtes. I en slik situasjon bør alle land prioritere en hensiktsmessig grad av egenforsyning av matvarer, og da må matproduksjonsarealene tas vare på. Bevaring av god dyrka jord må på denne bakgrunn anses som et nasjonalt ansvar. Regjeringen har i Soria Moria – erklæringen uttalt at norsk matjord er en begrenset ressurs som det er et nasjonalt ansvar å ta vare på.

Regjeringens mål for jordvernet, sist uttrykt i St.meld. nr 26(2006-2007) Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand, er å:

- halvere den årlige omdisponeringen av de mest verdifulle jordressursene innen 2010
- stimulere kommunene til å utpeke kjerneområder for landbruk som grunnlag for kommunale planavklaringer
- stimulere til regionale planprosesser i by- og tettstedsområder, der det trekkes langsiktige jordverngrenser
- arbeide for å redusere avgangen av dyrka mark til samferdselstiltak

Statens landbruksforvaltning (SLF) og SSB's seneste statistikk viser at det ble nedbygd 7900 dekar matjord i 2008. Målet er at omdisponeringen ikke skal overstige 5700 dekar per år. På grunn av økonomisk vekst, økt sentralisering og befolkningsvekst mener departementet at det vil bli krevende å nå og opprettholde nivået i målsettingen. Departementet mener derfor at det er behov for tiltak, og ga i brev av 2. desember 2008 Statens landbruksforvaltning (SLF) i oppgave å utrede en hjemmel for vern av dyrka jord. På bakgrunn av rapporten fra SLF har departementet sendt ut på høring en forslag til ny vernehjemmel i jordloven. Dette forslaget innebærer i hovedsak følgende endringer:

Departementet foreslår i § 13 at jordvernehjemmelen skal gjelde verdifull dyrka jord, og at det skal legges vekt på 1) arealenes kvalitet til mat eller forproduksjon, 2) om arealene har eller kan få nasjonal eller regional betydning for matproduksjon, 3) om arealene er av en viss størrelse og om de er sammenhengende samt 4) om de ligger i et område der det er eller kan ventes å bli utbyggingspress.

Virkingen av et vernevedtak blir at den vernede jorda ikke kan "brukast til anna føremål enn jordbruksproduksjon". Forbudet omfatter blant annet bygging av landbruksveger og oppføring av bygninger knyttet til driften av eiendommen.

Hensikten med oppretting av jordvernområder er å gi områder med verdifull matjord særlig beskyttelse. Da må vilkårene for tillatelse til omdisponering være strengere enn etter Jordloven § 9, ellers oppnår man ikke annet enn at avgjørelsesmyndigheten flyttes til fylkesmannen. Departementet vil derfor foreslå at fritak fra forbudet bare kan gis dersom tiltaket "ikkje strir mot føremålet til vernevedtaket og tiltaket har lite å seie for verneverdiane i jordvernområdet, eller dersom omsynet til tryggleik eller samfunnsinteresser av særleg stor vekt taler for det". Dette er ment å innbære en klar innstramming av dispensasjonsvilkårene i forhold til vilkårene i omdisponeringsforbudet slik det i dag er i Jordloven §9.

Forslaget fra departementet innebærer at Fylkesmannen fremmer forslag overfor SLF som deretter vurderer og avgjør hvilke konkrete områder som skal utredes for vern.

Departementet mener at det ikke er behov for bestemmelse om fradeling i jordvernområder, og foreslår at slike saker behandles på vanlig måte etter jordloven § 12.

ALTERNATIVE HANDLEMÅTER

- NM – utvalget kan komme med merknader til forslaget til en vernehjemmel i Jordloven

VURDERINGER

Forslaget om en vernehjemmel i Jordloven kommer som et resultat av regjeringens ønske om å nå sine målsettinger om mindre av dyrket jord. Dyrket jord er under press i forhold til utbygging, og det er omdisponeringen av dyrket jord man ønsker å hindre ved å innføre en vernehjemmel i Jordloven.

I Våler kommune har vi hatt liten omdisponering av dyrket jord de siste årene. Ifølge KOSTRA tallene for 2008 var det 10 dekar dyrket eller dyrkbar jord som ble omdisponert i Våler kommune, mens gjennomsnittet for kommunene i Hedmark var 72 dekar og gjennomsnittet for alle kommune i Norge var 39 dekar.

Det lave antallet dekar som blir omdisponert i Våler har sammenheng med at det bygges forholdsvis lite veg, boliger og næringsbygg i kommunen. Selv om vi har liten omdisponering av dyrket jord i Våler betyr likevel ikke dette at vi bør gå inn på en annen praksis når det gjelder omdisponeringssøknader i forhold til Jordloven § 9.

Utviklingen på nasjonalt nivå kan tyde på at det er behov for en vernehjemmel som foreslått. Imidlertid skal det sies at vi i dag også har et omdisponeringsforbud i Jordloven § 9. I forbindelse med delegeringen av vedtaksmyndighet ned til kommunene fra 01.01.04 ble det imidlertid opp til å kommunene å behandle søknader etter Jordloven § 9. Forslaget om en ny vernehjemmel kan ses på som at man nå ønsker større styring på dette området ved at man gir fylket beslutningsmyndigheten i vernesaker.

Rådmannen ser behovet for en vernehjemmel i Jordloven på nasjonalt nivå, selv om det til nå har vært relativt lite omdisponeringen av dyrket jord i Våler. Rådmannen har for øvrig ingen merknader til forslaget om en vernehjemmel i Jordloven.